процес з 9 березня по 19 квітня 1930 р. у Харківському оперному театрі. В. Ф. Дурдуківський разом з С. О. Єфремовим, Й. Ю. Гермайзе, А. В. Ніковським, Г. Г. Колоскевичем та ін. був визнаний судом винним і засудженим на 8 р. ув'язнення. Через деякий час Володимир був звільнений, однак, за «єжовщини» заарештований знову, 31 грудня 1937 р. особливою нарадою УНКВС по Київській області В. Ф. Дурдуківський засуджений до розстрілу. Однак вирок було виконано 16 січня 1938 р.

В 1964 р. слідча справа № 408370 була переглянута і постанова трійки від 31 грудня 1937 р. відносно В. Ф. Дурдуківського була відмінена, а справа закрита «за відсутністю складу злочину» [3, с. 175].

Список використаних джерел

1. Даниленко Віктор. Він був «душею школи» // Освіта. 1997. 3–10 грудня.
2. Хорунжий Юрій. Педагог Володимир Дурдуківський і його школа // Мужі чину. К., 2005. С. 232–250.
3. Даниленко С. Громадська діяльність Володимира Дурдуківського (кінець XIX – початок XX ст.) // Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2013. Вип. 11. С. 169–175.

Сергій Гуменюк

ДВОРЯНИН, СОЛДАТ, МАТЕМАТИК (РЕНЕ ДЕКАРТ)

В даній роботі ми розглянемо, видатного Рене Декарта як дворянина, солдата та математика. Чи мала відношення військова справа до математики? Поєднання математики і військо та ще й дворянство при необмеженій владі церкви. Адже поєднання військової служби, дворянства і здобутків Декарта в математиці, філософії доволі цікавий коктейль.

Для початку коротко ознайомимося з біографію математика, Рене Декарт (фр. René Descartes, лат. Renatus Cartesius – Ренат Картезій). Роки з дня народження Рене Декарта (31.03.1596 – 11.02.1650). В La Haye 31 березня 1596 року й народився Рене Декарт, третій син від першого шлюбу. Мати Жанна Брошар через декілька днів після пологів померла. Мислитель-Декарт походив із багатого стародавнього французького роду із Турені. Здоров'я не дозволяло йому рано почати освіту. Однак здібності Рене дозволили батькові називати його малим філософом. На восьмому році життя він почав систематичну шкільну освіту в єзуїтському коледжі, який був відкритий Генріхом IV на початку 1604 року в королівському замку La Fleche в Анжу. В цьому коледжі мали виховуватися сто дворян. У

знак поваги до цієї школи король заповідав поховати в ньому своє серце. Любов до математики зародилась ще в школі, але в ряд певних причин він розчарувався і по закінченню школи присвятив вивченню життя [1, с. 10].

Батько готував сина до військової кар'єри. Однак через слабке здоров'я він деякий час проводить в Ренні, де займається фехтуванням та кінною їздою. 1613–1616 роки він проводить в Парижі. Світське життя спочатку йому подобається. Однак тут він знайомиться з математиком Мідоржем та зустрічається з монахом Мерсенном. Саме бесіди з ним, які, на жаль, продовжувалися недовго (у 1614 році провінціал ордену відправляє Мерсенна в Невер учителем філософії), повертають його до науки. В цей же час він захоплюється грою в карти, музикою. Його першим твором був трактат про музику та фехтувальне мистецтво.

У 1619–1621 рр. учений бере участь у військових діях в Німеччині (почалася тридцятилітня війна). Він вступає в баварське військо добровольцем та воює на боці католицької ліги. Практично це була війна між католиками та протестантами. Весь цей час Декарт був при армії. Після зимового перебування в Нойбурзі він у червні 1620-го року їде на декілька місяців в Ульм, де знаходить французів та залишається на кілька місяців заради наукових занять. У вересні він повертається в баварську армію та залишається на зиму в Празі. Богемія була підкорена, і тому баварська армія повернулася додому. Під час стоянки на зимових квартирах у невеликому голландському місті з ним трапився випадок, який штовхнув його на шлях поглибленого вивчення математики. Одного разу Рене побачив натовп людей на вулиці, які читали наклеєне на стіні будинку велике оголошення фламандською мовою.

Декарт звернувся до незнайомця з проханням перекласти його зміст. То був професор математики Бекман, який з цікавістю оглянув молодого солдата і сказав, що це – публічний виклик на змагання у розв'язуванні складної геометричної задачі. Проте юнак не заспокоївся і попросив усе-таки перекласти текст, щоб знати, про яку саме задачу йдеться. Здивований професор виконав прохання солдата, давши йому свою адресу, і попросив зайти, якщо він розв'яже задачу.Декарт, який ще хотів брати участь в бойових діях, переходить в імператорську армію, яка воювала під керівництвом Букоя проти повстанців Бетлена Габора в Угорщині. Букой бере кілька міст, однак 10-го червня 1621-го року гине в битві під Нейгейзелем. 27-го липня облога цього міста знімається, і Декарт лишає військову службу [2, с. 122].

За цей час саме на зимових квартирах на Дунаї та в Богемії він робить висновок, що творіння з куснів часто не такі цільні, як створені однією людиною. В 1619-му році в Нойбурзі Декарт уперше збагнув необхідність та можливість застосування аналітичного методу до людського духу та його пізнавальних засобів з тією ж достовірністю та успіхом, з якими він сам це застосував у геометрії.

Мислення й мова, учив Декарт, є, в свою чергу, ознакою душі, дарованої людині найвищою істотою – богом. Невмирущий, вічно живий бог, на думку Декарта, не створив матерію (природу), але мудро управляє нею за законами, які має розкрити людина силою свого розуму. У «Правилах для керівництва розуму», як і пізніше в «Геометрії», при поясненні створеного ним методу Декарт фактично виклав принцип, за яким побудована його універсальна математика. Він стверджував (правило V), що його метод полягає «в порядку та розміщенні того, на що повинна бути направлена гострота розуму», та що застосування методу, в першу чергу, потрібне для зведення складних незрозумілих положень до більш простих; потім потрібно «за тими ж ступенями пізнавати всі інші» [3, с. 87]. Найбільш яскравим проявом методу Декарта в науці є аналітична геометрія. Сам трактат «Геометрія» вийшов у 1637 році та складається з трьох частин: «Про задачі, які можна побудувати, користуючись тільки колами та прямими лініями», «Про природу кривих ліній» та «Про побудову тілесних або більш складних задач».

Як учений, математик і фізик, Декарт був матеріалістом, а як філософ був дуалістом (тобто він виходив з визнання двох основ, які не зводяться одна до одної – матеріальної і духовної). Його сміливі думки про природу, науку і місце людини в світі знаходили все більше прихильників. Авторитет Декарта почав швидко зростати. На той час його вчення було прогресивним, бо підривало християнське віровчення, за яким планети, сонце, місяць, зірки і землю і все, що існує на ній, створив з нічого бог. Не дивно, що проти вчення Декарта виступили реакційні сили, очолювані представниками католицької церкви. Декарт змушений був у 1629 р. залишити Францію і виїхати до Нідерландів– протестантської країни. Однак і там він зазнає утисків з боку протестантських богословів. Щоб якось відвернути їх увагу від своєї особи, вчений протягом двадцятирічного перебування у Нідерландах десять раз переїжджав з одного міста в друге, їздив у Данію, Англію. На короткий час він тричі навідувався до Франції. Наприкінці сорокових років, коли слава Декарта як ученого вже лунала по всій Європі, він почав листуватися з королевою Швеції Христиною. Королева сама цікавилася наукою і запросила Декарта допомогти їй організувати в столиці академію наук. Учений погодився і в 1649 р. переїхав у Стокгольм. Там він працював над створенням статуту академії, а також щодня о п’ятій годині ранку приходив до королівської бібліотеки для занять із самою королевою. Проте сувора природа країни виявилася згубною для здоров’я Декарта. Першої ж зими він застудився і помер від запалення легенів 11 лютого 1650 р.

Отже, ознайомившись з біографією Рене Декарта ми бачимо поєднання не поєднуваного, а саме: маючи слабке здоров’я Декарт почав активно вивчати науку і мав великі успіхи. Поряд із тим він заглибився в неї не відразу, а захотів «вивчати життя». І новим не очікуваним кроком є –

армія. І з вище згаданого ми бачимо, що саме вона стала тією ланкою як поєднала Рене Декарта та математика, філософа і мислителя. Як член дворянства він міг залишитися ні ким, звичайним розбещеним вельможею, як солдат стати воєначальником чи залишитися просто солдатом який віддав би життя за короля, але він довів що ким би ти не був – напівсиротою чи потомком поважного роду, солдатом чи науковцем ти можеш буте однією людиною, яка зробить унікальні відкриття та досягнення в різних науках, а не тільки математики. І як писав Рене Декарт: «Прагни перемагати швидше самого себе, ніж долю, і змінювати своє бажання, ніж порядок у світі».

Список використаних джерел

1. Ляткер Я. А. Декарт / Ляткер Я. А. – М.: Мысль, 1975. – 200 с.
2. Матвієвська Г. П. Рене Декарт/ Матвієвська Г. П. – М.: Наука, 1976. – 272 с.
3. Чанышев Е. В. Курс лекций по древней философии / Чанышев Е. В. – М., 1981. – С. 4–364.

Вячеслав Горбатко

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКУ ПРОДУКЦІЮ

Одним із найактуальніших питань сьогодення є питання зміни цін на сільськогосподарську продукцію, важливість якого спонукає науковців до аналізу процесу ціноутворення. Ціноутворення на сільськогосподарську продукцію має не лише економічне (ефективне функціонування агропромислового комплексу України, конкурентоспроможність вітчизняної аграрної продукції, продовольча безпека та ін.), а й вагоме соціальне значення.

У економічній науці дослідженню питання ціноутворення на сільськогосподарську продукцію присвячено праці низки вітчизняних учених. Схарактеризуємо їх детальніше. Так ґрунтовні дисертаційні роботи, присвячені різним аспектам ціноутворення, підготовлено Ю. Дяченко (2019 р.), О. Горлачук (2015 р.), Ю. Лещук (2019 р.) та ін. Зокрема, з погляду О. Горлачук, сутність регіонального ціноутворення на сільськогосподарську продукцію слід розуміти як сукупність виробничих відносин, що виникають в процесі визначення вартості та цін на сільськогосподарську продукцію з врахуванням об’єктивних регіональних відмінностей в сільському господарстві, в якому процес відтворення здійснюється в різних природно-географічних, -ресурсних та -економічних умовах [3, с. 17].